

JENKA OCH JAG

av Elin Lindell

LÄRARHANDLEDNING

Om boken

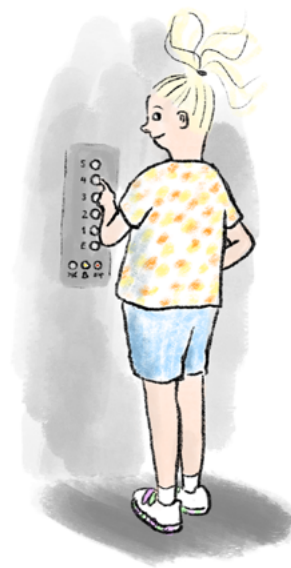
Min röst är inte så stor. Den räcker bara till att prata med folk jag redan känner. Mamma, pappa, Otto, Nonna. Ibland morbror, mormor och morfar också. Inte tanten i kassan på Ica. Inte lärarna på skolan. Inte fullisar på tunnelbanan. Inte grannar jag möter i hissen. Inte barnen i min klass, för de känner jag inte heller. Och absolut inte barn som jag träffar i ett dagrum på sjukhuset.

Roffe ska dö. Det gör inte så mycket. Han är ändå gammal och inte ens släkt med Uno på riktigt. Men när Uno följer med pappa till sjukhuset för att säga hejdå träffar han Jenka. Hon är inte som andra barn. Uno kan till och med prata med henne, fast det är helt omöjligt med andra. Men pappa säger att Jenka inte finns.

Jenka och jag är en kapitelbok om livet och döden och livsviktig vänskap. Den nominerades till Augustipriset 2025, och passar för läsare från ungefär 6 år. Elin Lindell är författare och illustratör. Hennes grafiska roman *Världens sämsta syster* tilldelades år 2024 Nils Holgersson-plaketten för årets bästa barn- eller ungdomsbok.

Den här lärarhandledningen är anpassad för lågstadiet. I den inledande delen, innan läsningen, finns förslag på hur *Jenka och jag* kan introduceras för klassen. Nästa del är uppdelad efter bokens kapitel och innehåller både läsförståelse och förslag på fördjupningsuppgifter. I tredje delen finns förslag på diskussionsfrågor och andra uppgifter att använda efter att klassen har läst klart hela boken. Allra sist redovisas vilka delar av läroplanen som ligger till grund för handledningens utformning.

ALFABETA SKOLMATERIAL

Vi har i handledningen valt några frågor som vi tycker är givande att reflektera kring. Våra handledningar är tänkta att stötta en fördjupad läsupplevelse tillsammans med barn.

Innan läsningen

FÖRVÄNTNINGAR

Börja med att titta på bokens framsida. Vad blir ni nyfikna på?

- Vad tror ni att boken handlar om?
- Vad tänker ni om personerna som syns på bilden? Vilka tror ni att det är?
- Prova att vända på boken, så att framsidan blir upp och ner. Vad hände med bilden? Tänker ni något nytt om boken när ni tittar på den här såhär?
- Föreställ dig att de här två personerna har varsin tankebubbla. Vad skulle det kunna stå i dem?
- Boken heter *Jenka och jag*. Varför heter den så, tror ni?
- Vem är Jenka? Hur är hon som kompis, tror ni?
- Vem är jag, i *Jenka och jag*? Hur tror ni att jaget är som kompis?
- Läs texten på baksidan. Vad tänker ni om boken nu? Vad blir ni nyfikna på?
- Tror ni att den här boken är mest rolig eller mest sorglig? Eller kanske något helt annat?

Under läsningen

Läs ett kapitel i taget. Frågorna under "Läsförståelse" är tänkta som enskilt arbete. Under "Diskutera" och "Fördjupning" finns uppgifter som ofta passar för att arbeta med i helklass eller mindre grupper.

Tolv bitar och döden

SVÅRA ORD OCH UTTRYCK

sjukhus, italienska, godisskopa, luften står still, spela bort, veckopeng, inget snack, toalett

LÄSFÖRSTÅELSE

- Vad var Gott om godis för något ställe?
- Vem var Nonna?
- Vad hände med Unos pappa när det var varmt?

DISKUTERA

- Vem var Roffe? Försök komma ihåg så många detaljer som möjligt utan att läsa om texten.
- När Uno frågade varför Roffe skulle dö svarade pappa att han är gammal och att "kroppen håller på att ge upp". Vad menar pappa med det, tror ni?
- Varför betydde Roffe så mycket för Unos pappa, tror ni?

Äpplet och päronet

SVÅRA ORD OCH UTTRYCK

gräddkola, åksjuk, hjärna, solljus, station, tunnelbanevagn, foppatofflor, hålla tummarna

LÄSFÖRSTÅELSE

- Vem var det som brukade bli åksjuk? Hur märktes det?
- Varför ville inte Uno att Samir och hans mamma skulle sätta sig bredvid dem?
- Varför heter det här kapitlet Äpplet och päronet?

FÖRDJUPNING

- I början av kapitlet står det såhär: "Pappa satt mitt emot mig och tittade ut genom rutan. Han såg nog bara sin egen spegelbild, det var alldeles mörkt i tunneln." Har du varit med om att du försökt titta ut genom ett fönster men bara sett din egen spegelbild? Ta reda på varför det blir så!
- Vilka andra saker kan man spegla sig i, förutom speglar?
- Pappa och Uno åkte tunnelbana. Har du gjort det någon gång? Vad är egentligen en tunnelbana? Vet du något ställe där det finns?
- Ta reda på minst tre fakta om tunnelbanor.
- Berätta för resten av klassen, och gör en gemensam lista över alla fakta ni hittat om tunnelbanor. Hur många saker kan ni nu?

Kungen och hissen

SVÅRA ORD OCH UTTRYCK

avundsjuka, barnmorska, personalrum, kändis, hundra procent, genomskinlig, Skarpnäck

LÄSFÖRSTÅELSE

- Uno hade varit på det här sjukhuset förut. När då?
- Vem var Otto?
- Varför var Uno en så erfaren hissåkare?

DISKUTERA

- Vad var det som var så speciellt med Uno när han föddes?
- Efter att pappa hade berättat om när Uno föddes, står det: "Jag vet att den där historien inte är hundra procent sann." Vad tror ni, hur mycket av historien är sann?
- Hur mycket får man egentligen hitta på när man berättar en historia, tycker ni?
- Vad tror ni att pappa hade tänkt säga när hissen kom?

Korsord och bamse-korvar

SVÅRA ORD OCH UTTRYCK

korridor, kaffeautomat, dagrum, glänta, draperi, utskäld, skymma, gubbjävel, irritera, hörsel

LÄSFÖRSTÅELSE

- Vad gjorde Roffe när pappa och Uno kom till rummet?
- Varför fick Roffe en örfil när han var på bio?
- Vad menade gubben när han sa ”STÖR, NIO BOKSTÄVER”?

FÖRDJUPNING

- Titta på bilden på sidan. Vem föreställer den?
- Vad vet du om gubben på bilden?
- Vad vet du inte om gubben på bilden?
- Vad tycker gubben om att göra när han inte är på sjukhuset, tror du? Eftersom det inte står något om det i boken får du bestämma helt själv!
- Rita en egen bild av gubben, där han är någon helt annanstans.

Vakter och rump-vift

SVÅRA ORD OCH UTTRYCK

fjärrkontroll, mustasch, fullis, jättekissnödig, skynda sig, rumpvift, djup, tonåring, sjuksköterska

LÄSFÖRSTÅELSE

- På vilka sätt liknade den ena vakten Otto?
- Vad var det för tävling på tv?
- Varför tänkte Uno att hans liv var över?

DISKUTERA

- Vad menade Uno med att hans röst inte är så stor?
- När kan det vara jobbigt att ha en liten röst?
- När kan det vara bra att ha en liten röst?
- Vad kan vara bra att tänka på om man känner någon som har en liten röst?
- Vad tror ni kommer hända i nästa kapitel?

FÖRDJUPNING

På sidan 30 finns det en bild av de två vakterna. Vad fick du veta om dem i kapitlet?

- Vad kan man egentligen veta om en människa bara av att se den på bild? Spelar det någon roll vem som har gjort bilden?

- Hur tror du att vakterna är när man träffar dem? Föreställ dig till exempel att de skulle kliva in i ert klassrum nu. Vad skulle de göra och säga, tror du?
- Fortsätt fantisera om vakterna! Börja med att ge dem varsitt namn. Bestäm sen vad de tycker om att göra tillsammans, vad de brukar bli osams om och vad de längtar efter.
- Rita en seriestripp om vakterna, när någon av dem antingen blir arg eller glad.

Uno och Jenka

SVÅRA ORD OCH UTTRYCK

vätskekontroll, uttorkad, maratonlopp, startlinje, dörrhandtag, målsnöre, rosett, sätta i halsen

LÄSFÖRSTÅELSE

- Vad står Jenka för?
- Hur använde Jenka och Uno toapappret?
- Vem vann tävlingen?

DISKUTERA

- Vad är Under hökens vingar och Röda lyktan?
- Vilka lekar brukar er lärare eller någon annan vuxen på skolan bestämma att ni ska köra?
- Vad är bra med lekar som har tydliga regler, tycker du?
- Vad är bra med lekar som inte har tydliga regler, tycker du?
- Uno betyder ett på italienska. Vet du vad ett heter på några andra språk? Gör en lista tillsammans i klassen!

FÖRDJUPNING

- Har du gått så snabbt du kan, utan att springa, någon gång? Prova ute på skolgården! Glöm inte att vicka på rumpen, precis som Uno gjorde.
- Hur var det att gå sådär snabbt? Kommer du att göra det igen, tror du?

Skoj och suris

SVÅRA ORD OCH UTTRYCK

namnskylt, kika, patient, lugn och ro, bingospel, skatbo, sifferbit, pisstråkigt

LÄSFÖRSTÅELSE

- Varför var Ibrahim sur?
- Vad var det för spel som Jenka och Uno spelade?
- Varför var Jenka på sjukhuset?

DISKUTERA

- Vad skulle du vilja hitta i en kartong som det står ”SKOJ” på?
- Vad skulle du kunna lägga i en kartong som det står ”SKOJ” på?
- I slutet av det här kapitlet babblade Uno på. Varför gjorde han det just då, tror du?

Gurka och Oh my god

SVÅRA ORD OCH UTTRYCK

nagelsvamp, oh my god, hojta

LÄSFÖRSTÅELSE

- Varför skrek Jenka ”BLÖJA FEMTON”?
- Vad gjorde Uno och Jenka på golvet?

DISKUTERA

- Vad betyder ”oh my god”? Vilket språk är det?
- Kan ni fler ord eller uttryck på det språket? Vilka då?

FÖRDJUPNING

- Uno och Jenka hittar på egna Bingo-ord: B som i Blöja, I som i Ibrahim och så vidare. Vilka ord skulle du välja? Försök komma på ett riktigt roligt ord på varje bokstav i BINGO.
- Prova att göra samma sak med hela alfabetet! Vilket är det roligaste ordet som börjar på A, på B, på C, och så vidare?

Tuggummi och dans

SVÅRA ORD OCH UTTRYCK

noll koll, hissdörrar, soffkudde, intressant, fäntig, mumla, tuggummi, jättejobbig

LÄSFÖRSTÅELSE

- Hur gjorde Uno för att gömma sig när Jenka hade gått?
- Varför kom Jenka tillbaka?
- Vilka städade i dagrummet?

DISKUTERA

- Uno var säker på att Jenka var hans bästa vän, trots att de bara hade träffats en enda gång. Skulle du kunna bli bästa vän med någon som du bara har träffat en enda gång, tror du?
- Hur kan man veta att någon är en bra vän?
- Hur gör du för att vara en bra vän?

- När Uno berättade att Jenka var hans bästa vän sa pappa ”Det var ju ... intressant.” Vad betyder intressant?
- Vad tror du att pappa menade när han sa så?
- Varför sa pappa att Jenka är ett tuggummi, tror du?

FÖRDJUPNING

- På sidan 55 sa pappa att Jenka är en dans, och att man ska dansa såhär: ”sparka ut ena benet, och ut med andra benet, hoppa fram, hoppa bak, hoppa fram igen”. Prova att göra likadant!
- Leta reda på en film som visar hur man dansar Jenka. Gjorde ni rätt?
- Prova att dansa som de gör på filmen!
- Hur var det att dansa Jenka?
- Unos pappa sa ju att han dansade Jenka på gympan i skolan. Leta reda på en vuxen som också har gjort det! Kommer hen fortfarande ihåg hur man gör?
- Vilka känslor verkar personen få av att tänka tillbaka på gympan i skolan? Hur märks det?
- Intervjua personen om andra saker som hen minns från skolan. Vad var annorlunda då jämfört med nu?
- Berätta för resten av klassen om något som du fick veta om hur det var förr i tiden. Vad tycker ni, verkar det ha varit bättre eller sämre då?

Mjolk och skrik

SVÅRA ORD OCH UTTRYCK

morgonrock, dammsuga, mjölkpaket, fräsch, skrikmun, kökssoffa

LÄSFÖRSTÅELSE

- Varför var det en tråkig dag?
- Hur är det att ha en lillebror, enligt Uno?

DISKUTERA

- Vems fel var det att Uno spillde ut mjölken? Försök komma på minst två alternativ!

FÖRDJUPNING

- På ett ställe i det här kapitlet står det ”Ottos lilla skrikmun”. Hur ser en sån mun ut, tror du? Rita!
- Prova att kombinera ”mun” med andra ord, och rita dem också. Hur ser till exempel en skrattmun ut? Eller en viskmun?

Lego och giraffer

SVÅRA ORD OCH UTTRYCK

skrivbord, teckning, giraff, halshuggen, skrivbordsstol, gosedjur, skälla, gjort

LÄSFÖRSTÅELSE

- Vad hände när Uno sparkade på stolen?
- Varför rev Uno sönder teckningen?
- Vad gjorde Uno när mamma sa förlåt?

FÖRDJUPNING

- Gör ett pussel! Börja med att rita en teckning, kanske med giraffer eller något som just du gillar. Klipp sen sönder den i lagom svåra bitar.
- Byt pussel med en klasskompis, och pussla!
- Var det några pusselbitar som var extra svåra att lägga rätt? Varför då?

Snus och glass

SVÅRA ORD OCH UTTRYCK

snedda, sällskap, rulltrappa, explosion, gymnastik, stänka, mirakel, oväsendet, passa på

LÄSFÖRSTÅELSE

- Hur kunde Uno och pappa bli nästan lika långa?
- Varför ringde Roffes grannar till brandkåren?
- Vilka fanns i det sista rummet som Uno kikade in i?

DISKUTERA

- Titta på bilden på sidan 67. Vad tror du att Uno tänkte på just där?
- Vad tror du att pappa tänkte på?
- Vilka känslor tror du att de hade i just den stunden?

**ALFABETA
BOKFÖRLAG**

www.alfabeta.se

LÄRARHANDLEDNING JENKA OCH JAG

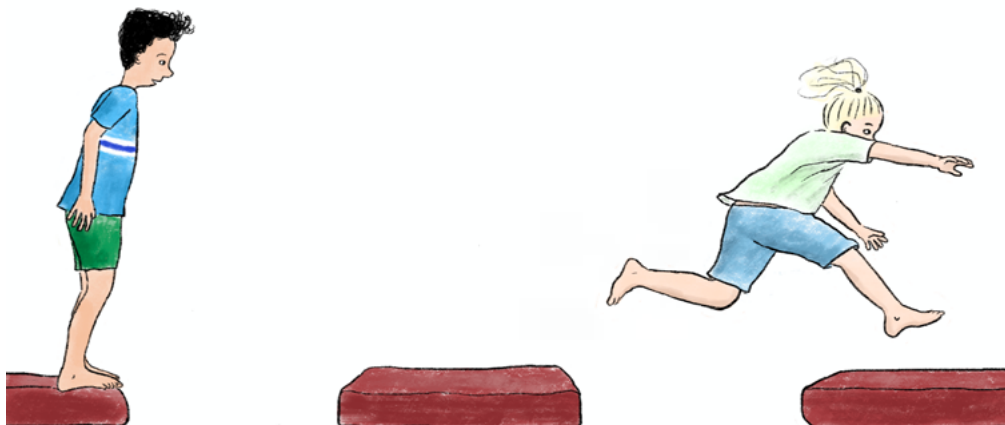
Studs och gnäll

SVÅRA ORD OCH UTTRYCK

världens jobbigaste, kissgult, lava, mammut, vulkan, stenblock, T-rex, livsfarligt, undergång

LÄSFÖRSTÅELSE

- Vad var det som gnällde så mycket?
- Varför visste inte Uno om Molly var snäll?
- Hur leker man jordens undergång?

DISKUTERA

- Varför sa Jenka ”Blås ut”, tror du?
- Jenka sa att tretton betyder otur. Varför sa hon så, tror du?
- Stämmer det att tretton betyder otur? Eller kan det tvärtom betyda tur, som Uno sa?
- Finns det andra saker som kan betyda tur eller otur?
- Vad kan betyda otur, tycker du?
- Vad skulle betyda tur, om du fick bestämma? Varför då?

Ägg och gym

SVÅRA ORD OCH UTTRYCK

spjålsäng, vuxensäng, nappflaska, bebismat, gym, babygym, gå bort, smoothie, cementblandare

LÄSFÖRSTÅELSE

- Vad menade Uno med ”det är jordens undergång i dag”?
- Vad är ett babygym?
- Vad tycker Uno inte om att äta? Nämn minst två saker.

DISKUTERA

- Vad menade pappa med att Uno kan leka med Jenka var han vill, tror du?
- I det här kapitlet får vi veta att Uno är åtta år. Vad är speciellt med att vara just åtta år?
- Eftersom Uno inte är åtta månader så äter han inte bebismat. Vilka fler skillnader kan du komma på mellan någon som är åtta månader och någon som är åtta år?
- Eftersom han inte är åttio år så kan han inte koka ägg. Vilka fler skillnader kan du komma på mellan någon som är åtta år och någon som är åttio år?

Guldsten och snorunge

SVÅRA ORD OCH UTTRYCK

pokémonkort, skimrande, förkylt, kära barn, kila vidare, trilla av pinn, tugga i gräset, kola vippen, gå över till den andra sidan

LÄSFÖRSTÅELSE

- Vad var det som var så speciellt med stenen som Uno tog med sig?
- Vad menade glasögongubben med att Jenkas mormor hade kilat vidare?
- Varför behövde glasögongubben lugn och ro?

DISKUTERA

- Uno säger att man måste ha mycket tålamod när man har en lillebror. Kan du komma på fler situationer när det är bra att ha mycket tålamod?
- Är tålamod alltid bra? Kan du komma på någon situation när det är dåligt att ha mycket tålamod?

Basfiol och buss

SVÅRA ORD OCH UTTRYCK

entré, busshållplats, fritidsgrupp, basfiol, vara skymd, busschauffören, stoppknapp, torg

LÄSFÖRSTÅELSE

- Varför klev Uno på bussen?
- Vart skulle tanterna med stora resväskor resa?
- Vad visste Uno om huset där Jenka bor?

DISKUTERA

- Hur skulle Uno kunna göra för att hitta Jenka?

FÖRDJUPNING

- Titta på bilden på sidan 96. Hur många människor kan du se? Kan du hitta Uno?
- Välj någon av personerna på bilden. Vart tror du att hen är på väg? Vad tror du att hen tänker och känner i just det här ögonblicket?
- Rita en egen bild av personen, när hen precis har stigit av bussen.

Banan och kanintofflor

SVÅRA ORD OCH UTTRYCK

människa, apotek, hundkvinna, kisa, trappuppgång, främling, ringklocka, kittla

LÄSFÖRSTÅELSE

- Varför fick Uno en banan av mannen på torget?
- Vem var Molly?
- Vad föreställde teckningen som satt på den sista dörren?

FÖRDJUPNING

- Portkoden hem till Uno är 7384. Hur skulle du göra för att komma ihåg rätt siffror?
- Intervjua en klasskompis om vad hen tror kommer hända i nästa kapitel. Missa inte att anteckna svaren!
- Skriv en kort text som sammanfattar vad din klasskompis tror kommer hända.
- Dela texten med resten av klassen. Finns det många olika idéer om vad som kommer hända, eller tror alla ungefär samma sak?

Daller och isglass

SVÅRA ORD OCH UTTRYCK

dörrkarm, gymmapåse, rymdraket, till exempel, tusenfotingar, efterlysning

LÄSFÖRSTÅELSE

- Vilka var det som bodde i lägenheten?
- Varför ville Henka ringa till polisen?

FÖRDJUPNING

- Vad tror du att Uno menade med att "hela kroppen blev som slajm"?
- Har du känt likadant någon gång? Vad var det som hade hänt då?
- Rita ett självporträtt, där hela din kropp har blivit som slajm.

**ALFABETA
BOKFÖRLAG**

www.alfabeta.se

LÄRARHANDLEDNING JENKA OCH JAG

Tusen hus och en blå sut

SVÅRA ORD OCH UTTRYCK

barnvagn, kaninöron, blodröd, skämmas, hundratals, koncentrera sig

LÄSFÖRSTÅELSE

- Vem var Mirabella?
- Vad såg Uno när han tittade ut genom fönstret på tunnelbanan?
- Varför tyckte Uno att det kändes som att Jenka var död?

DISKUTERA

- Vad betyder det att göra kaninöron med fingrarna? Varför gjorde Unos mamma och pappa så när de sa ”kompis”?

FÖRDJUPNING

- Vad är en blå sut, om du får bestämma? Skriv eller rita, bara ur din egen fantasi!

Kullerbyttor och spagetti

SVÅRA ORD OCH UTTRYCK

gammelmormor, kullerbytta, jeansshorts, kastrull, dödssynd, mungipa, blobfish

LÄSFÖRSTÅELSE

- Varför var det så trångt i Nonnas hall?
- På vilket språk sjöng Nonna?
- Hur gjorde Uno för att få Otto att sluta skrika?

DISKUTERA

- Titta på bilden på sidan 124. Vilka tre personer är med där? Vad tror du att var och en av dem längtade efter i just den stunden?

Daggmaskar och spöke

SVÅRA ORD OCH UTTRYCK

låtsaskompis, skylla, dyka upp, ögonbryn, stöka ner, daggmask, spänna blicken i

LÄSFÖRSTÅELSE

- Vem menade Nonna när hon sa Janko?
- Vad gjorde Uno när Nonna sa att han hade skyllt på Jenka när han stökade ner?
- Vad tyckte Uno om Otto i slutet av det här kapitlet?

**ALFABETA
BOKFÖRLAG**

www.alfabeta.se

LÄRARHANDLEDNING JENKA OCH JAG

DISKUTERA

- På sidan 128 står det: ”Jag gillade inte att pappa hade pratat med Nonna om Jenka”. Varför kände Uno så, tror du?
- Vad tror du om Jenka: var hon ett spöke, en låtsaskompis eller fanns hon på riktigt? Eller något helt annat?

Eld och snor

SVÅRA ORD OCH UTTRYCK

kremera, trädgårdsmöbler, nattduksbord, sorglig, snörvla, T-shirt, tidsmaskin, djungel

LÄSFÖRSTÅELSE

- Varför slutade pappa läsa *Bröderna Lejonhjärta*?
- Varför var Bamse-tidningen inte spännande?
- Vad var det som var så speciellt med Jenka? Försök komma ihåg minst två saker!

FÖRDJUPNING

- I Bamse-tidningen som Uno läste fanns en tidsmaskin. Vilka andra berättelser har du sett eller hört, där det finns tidsmaskiner?
- Till vilken tid skulle du åka om du hade en tidsmaskin? Vad skulle du göra när du kom fram? Skriv en kort text om din tidsresa.
- Läs upp texten för klassen.
- Hur kändes det att läsa högt inför alla? Hur tror du att Uno hade känt i samma situation?
- Varför är det viktigt att kunna prata med andra? Försök komma på minst tre anledningar.
- Vad skulle du vilja säga till Uno? Vad skulle kunna hjälpa honom att få en större röst, tror du?

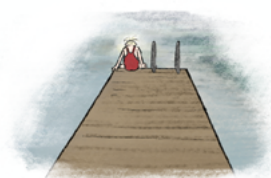
Plask och cyklop

SVÅRA ORD OCH UTTRYCK

bibliotek, osorglig, badkrokodil, kiosk, dra ut på, cyklop, kaxig, i bakgrunden, mala på

LÄSFÖRSTÅELSE

- Varför ville Uno inte bada?
- Vad sa Uno till tonåringen med cyklopet?
- Vem var det som satt längst ut på bryggan?

DISKUTERA

- Vad tror ni att pappa sa när Uno inte lyssnade? Läs om sidan 147 om ni behöver ha några ledtrådar.

FÖRDJUPNING

- Ibland pratar man om något som kallas ”badvett”. Vad betyder det, tror du?
- Bestäm en regel som alltid borde gälla när man badar.
- Ta reda på fakta! Vad är badvett? Varför är det viktigt? Vilka regler ingår i badvett?
- Rita en bild som föreställer en av badvettsreglerna.

Tallar och pingviner

SVÅRA ORD OCH UTTRYCK

tjata, fluga, hårgelé, cykelkärra, andfådd, träckla in sig, kylväska, lasagne, fizzypop, kyrkogård, själ, skjorta, beklaga sorgen

LÄSFÖRSTÅELSE

- Vem fick sitta fram i Nonnas bil?
- Varför var träden så höga på kyrkogården, enligt Nonna?
- Hur kunde Roffes kompisar veta vem Uno var?

DISKUTERA

- Vem var det Uno såg i slutet av kapitlet, tror du?
- Vad skulle kunna hända i nästa kapitel? Försök komma på minst ett lyckligt slut och minst ett olyckligt slut!

FÖRDJUPNING

- Uno tyckte att Roffes kompisar såg ut som ”slokande pingviner”. Vad betyder det? Försök att rita dem, utan att titta på bilden i boken!
- Vad är förbjudet att göra i kyrkan, enligt Nonna?
- Vad är förbjudet att göra i kyrkan, enligt dig?
- Varför är vissa saker mer förbjudet i kyrkan än på andra ställen?
- Vilka andra ställen finns det som har särskilda regler? Hur är det till exempel på er skola eller i klassrummet?
- Vem eller vilka är det som bestämmer vilka regler som ska gälla? Tänk på att det kan vara olika på olika ställen.
- Finns det någon onödig regel på er skola, tycker du? Saknas det någon regel? Hur skulle ni kunna göra om ni vill ändra reglerna på skolan?
- Ibland pratar man om ”mänskliga rättigheter”. Vad betyder det? Gissa först, och ta reda på fakta sen!
- Vad är barnkonventionen? Gissa först, och ta reda på fakta sen! Varför är det viktigt att barn har rättigheter, tycker du?

Jenka och jag

SVÅRA ORD OCH UTTRYCK

blomsterkrans, blänga, segis, kostymknän, skitledsen, snedbena, dinosauriehalsar, smörgåstårta

LÄSFÖRSTÅELSE

- Vad gjorde Jenka när Uno skrek hennes namn?
- Vad är Blåsut?
- Vad var det enda Uno ville?

FÖRDJUPNING

- Jenka och Uno hittade på flera egna ord för att beskriva hur ledsna de var för att Jenka hade dött. (Läs sidan 162 igen om du inte kommer ihåg.) Vilket ord var bäst, tycker du?
- När man slår ihop två ord sådär, som i till exempel ”skitledsen”, bildar man ett så kallat sammansatt ord. Kan du bilda fler sammansatta ord, som slutar på ledsen?
- På sidan 162 står det också ”Till slut var vi så ledsna att vi ramlade ihop i en hög och började skratta istället”. Hur kan det bli så, att man skrattar fastän man är ledsen?
- Kan man vara både ledsen och glad på samma gång? Har du varit med om det någon gång? Vad var det som hände?
- Vilka andra känslor kan man känna samtidigt?

Efter läsningen

BOKREFLEKTION

Efter att ha läst en bok kan det vara fint att få stanna upp en stund och tänka på vad man upplevde medan man läste, helt själv. Börja med att anteckna eller rita något som känns särskilt starkt och som du gärna vill minnas. Fundera sen vidare utifrån följande frågor:

- Vad handlade boken om?
- Vilka är de viktigaste personerna i den här boken? Vad vet du om dem?
- Vad var det för stämning i boken? Vilka känslor fick du under läsningen?
- Påminner den här boken om någon annan bok som du har läst eller någon film som du har sett?
- På vilka sätt liknar de varandra?
- På vilka sätt är de olika?

BOKSAMTAL

Prata igenom er gemensamma läsupplevelse! Anteckna gärna på tavlan under tiden, så att ni kan gå tillbaka och påminna er under samtalets gång.

- Vilka händelser i boken minns du extra starkt? Gör en gemensam lista, och diskutera er fram till vilka händelser som är allra viktigast. I vilken ordning hände de? Gör en tidslinje!
- Vad gillade du med boken?

- Vad gillade du inte?
- Vilka frågor har du efter att ha läst boken? Hjälp åt att besvara varandras frågor!
- Vilket budskap har den här boken? Kanske finns det flera?

JENKA OCH UNO, OCH DU

De viktigaste personerna i den här boken är Uno och Jenka. Vad minns du om Uno? Och vad minns du om Jenka? Hjälp gärna åt att minnas så mycket som möjligt.

- Vem av Uno och Jenka är du mest lik? På vilka sätt? Försök tänka på både inre och yttre egenskaper.
- Föreställ dig att Uno skulle börja i er klass. Vad skulle du kunna göra för att få honom att trivas?
- Skriv eller rita en välkomsthälsning till Uno!
- Jenka var ju på sjukhuset för att hälsa på sin mormor som var sjuk, och i slutet av boken har hennes mormor dött. Har du varit med om något liknande?
- Vad tror du att Jenka kände precis i slutet av boken?
- Skriv ett brev till Jenka!
- Vad tror du skulle hända om du fick träffa Uno och Jenka? Vad skulle ni göra? Rita en seriestripp eller teckning!

NÄR INGEN TROR PÅ EN

Varken pappa, mamma eller Nonna trodde på att Jenka fanns på riktigt, trots att Uno berättade om henne flera gånger. Istället betedde de sig konstigt och pratade om låtsaskompisar.

- Varför trodde de inte på Uno, tror du?
- Vad hade Uno kunnat göra för att övertyga dem om att det han berättade var sant?
- Hur känns det när någon inte tror på en, trots att man berättar precis som det är?
- Hur känns det när någon tror på en, trots att man ljuger?
- Hur brukar du göra om någon berättar något du inte tror på?
- Skulle du kunna göra på något annat sätt nästa gång? Hur då?
- Varför är det viktigt att veta om något är sant eller falskt?
- Vad är egentligen en låtsaskompis?
- Vad kan vara bra med att ha en låtsaskompis?
- Vad kan vara dåligt?

MÅLA TAPETER

Titta på mönstret på insidan av pärmerna. Om man bläddrar framifrån är det godisappar, och bakifrån är det sura fizzlypops. Ett sånt här mönster i böcker kallas för tapet, precis som såna man har på väggen.

- Varför är det just godis på tapeterna i den här boken?
- Om du fick välja godis till tapeten i en bok, vilket godis skulle du välja då?
- Prova att måla mönster på A4-papper. Tänk på att rita samma sak flera gånger, hela pappret ska bli fullt! Och glöm inte att färglägga bakgrunden.

Koppling till läroplan

Denna lärarhandling är framtagen för att stötta följande urval av centralt innehåll i läroplanen för årskurs 1–3.

SVENSKA

LÄSA OCH SKRIVA

- Gemensam och enskild läsning. Sambandet mellan ljud och bokstav. Strategier för att avkoda, förstå och tolka ord, begrepp och texter.
- Att återge delar av innehållet i olika texter samt resonera om budskap i texterna och jämföra med egna erfarenheter.
- Gemensamt och enskilt skrivande. Strategier för att skriva ord, meningar och olika typer av texter med anpassning till deras uppbyggnad och språkliga drag. Skapande av texter där ord och bild samspelar, såväl med som utan digitala verktyg.
- Handstil och att skriva med digitala verktyg.
- Språkliga strukturer och normer. Grundläggande skrivregler, med gemener och versaler, de vanligaste skiljetecknen samt stavning av vanligt förekommande ord i elevnära texter.
- Alfabetet och alfabetisk ordning.

TALA, LYSSNA OCH SAMTALA

- Strukturerade samtal. Att berätta om vardagliga händelser samt att uttrycka känslor, kunskaper och åsikter. Att lyssna, ställa frågor och ge kommentarer.
- Att lyssna aktivt och återberätta viktiga delar av ett innehåll.
- Att ge och ta emot muntliga instruktioner. Muntliga presentationer och muntligt berättande. Föreläsningar, bilder, digitala medier och verktyg samt andra hjälpmedel som kan stödja presentationer.

TEXTER

- Skönlitteratur för barn från olika tider och skilda delar av världen. Sånger, muntligt berättande, bilderböcker, kapitelböcker, lyrik, dramatik, sagor och myter. Texter som belyser människors upplevelser och erfarenheter.
- Berättande texters budskap, uppbyggnad och innehåll. Hur en berättande text kan organiseras med inledning, händelseförlopp och avslutning samt personbeskrivningar.
- Några skönlitterära betydelsefulla barnboksförfattare och illustratörer.
- Texter som kombinerar ord och bild samt texter i digitala miljöer för barn.

SPRÅKBRUK

- Språkliga strategier för att minnas och lära, till exempel grafiska modeller.
- Ord och begrepp för att på ett varierat sätt uttrycka känslor, kunskaper och åsikter.
- Hur ord och yttranden uppfattas av omgivningen beroende på kroppsspråk, tonfall och ords nyanser. Språkbruk samt möjligheter och risker vid egen kommunikation i digitala medier.
- Informationssökning och källkritik.

- Informationssökning i böcker, tidskrifter och på webbplatser för barn samt i söktjänster på internet
- Hur texters avsändare påverkar innehållet.

BILD

BILDFRAMSTÄLLNING

- Framställning av berättande bilder, till exempel sagobilder och illustrationer till berättelser.
- Teckning, måleri, modellering och konstruktion.
- Etiska frågor som kan uppstå vid framställning och användning av bilder i olika sammanhang.

BILDANALYS

- Samtida och historiska bilder och vad bilderna berättar, till exempel dokumentära bilder och konstbilder.
- Bilder ur elevernas visuella kulturer som gestaltar normer och stereotyper.

IDROTT OCH HÄLSA

RÖRELSE

- Lekar och andra enkla rörelseaktiviteter, inomhus och utomhus.
- Takt och rytm i enkla danser och rörelser till musik.

HÄLSA OCH LEVNADSVANOR

- Samtal om upplevelser av olika aktiviteter.
- Säkerhet och hänsynstagande i samband med aktiviteter.

GEOGRAFI, HISTORIA, RELIGION OCH SAMHÄLLSKUNSKAP

ATT LEVA TILLSAMMANS

- Skildringar av människors levnadsvillkor förr i tiden, till exempel i barnlitteratur, sånger och filmer. Minnen berättade av människor som lever nu.
- Samtal om och reflektion över moraliska frågor och livsfrågor med betydelse för eleven, till exempel kamratskap, könsroller och döden.
- Samtal om och reflektion över normer och regler i elevens livsmiljöer, däribland i skolan och i digitala miljöer.
- Att leva i världen.
- Mänskliga rättigheter inklusive alla människors lika värde och barnets rättigheter i enlighet med FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen).
- Grundläggande demokratiska principer. Vad åsikts- och yttrandefrihet samt majoritetsprincipen kan innebära i skolan och i samhället.
- Att undersöka verkligheten.
- Metoder för att söka information, till exempel textläsning, intervjuer och observationer. Samtal om olika källors användbarhet och tillförlitlighet.